

Vozovnice bodo dražje, poleti bolj do okolja prijazni

PROFIL 13

Od letalskih motorjev do vojaških raket

VROČA DELNICA 10

Kako poiskati ravnovesje med službenim in zasebnim

IZZIVI ZA PODJETJA 10

Glavni izzivi so visoke cene energije in surovin

Največja podjetja Prihodnost nakazuje tveganja, a trenutno izkazujejo podjetja visoko raven naročil, so nizko zadolžena in dobro likvidna

Gospodarsko okrevanje po prvem obdobju krize zaradi covid-19 se je zelo plastično odrazilo na poslovanju podjetij – povečalo se je njihovo število, povečala so prodajo, nadpovprečno jim je zrasedl dobiček, zmanjšalo pa je število podjetij, ki so poslovale z izgubo.

DAMJAN VIRŠEK

Za leto 2021 je Ajpesu poslovna poročila oddalo 69.076 družb, 1,4 odstotka več kot leto prej. Podjetja so povečala število zaposlenih, prihodke, še bolj prihodke na tujem trgu, neto dodano vrednost, kot tudi neto dodano vrednost na zaposlenega, in podvojila neto čisti dobiček.

Potem ko se je v letu 2020 skupni dobiček podjetniškega sektorja zmanjšal za 38 odstotkov, je bil odboj v letu 2021 izjemen: podjetja so ustvarila za 5,7 milijarde evrov dobička, kar je bilo kar 99 odstotkov več kot leta 2021. Skupni prihodki podjetij so lani znašali 120,3 milijarde evrov, od tega na tujih trgih 51,3 milijarde evrov. Pogovarjali smo se z Mojco Kunšek, direktorico Ajpesa.

Leto 2021 je bilo leto rekordne gospodarske rasti. Kateri sektorji finančna in zavarovalniška dejavnost so v rasti izstopali in zakaj?

Po rasti čistih prihodkov od prodaje je v letu 2021 izstopala finančna in zavarovalniška dejavnost. Nadpovprečno stopnjo rasti čistih prihodkov od prodaje so dosegla tudi podjetja iz dejavnosti preskrbe z električno energijo, plinom in paro, podjetja iz dejavnosti zdravstva in socialnega varstva ter podjetja iz dejavnosti gostinstva.

Razlogi za rast so specifično povezani s posamezno od navedenih dejavnosti. Finančno-zavarovalniška dejavnost je pozitivno korelirana s fazo gospodarskega cikla in dosega nadpovprečne rezultate v času visoke gospodarske rasti in ugodnih trendov na finančnih trgih. Pri energetiki se pozna rast cen energentov v drugi polovici leta 2021, ki je pomembno pripomogla k dvigu prihodkov. Rast prihodkov v dejavnosti zdravstva je povezana s pandemijo, saj so številna podjetja iz te dejavnosti v času pandemije dosegla rekordne rezultate poslovanja. V dejavnosti gostinstva pa je visoka rast prihodkov predvsem posledica ponovne (popandemijske) oživitve dejavnosti v letu 2021. Visoka rast je torej predvsem posledica nižje osnove iz preteklega leta.

Ob dobičku je občutno zrasla tudi dodana vrednost v gospodarstvu, tako v absolutnem smislu kot merjeno z dodano vrednostjo na zaposlenega. Kako lahko to pojasnimo?

Povečanje dodane vrednosti je posledica visoke rasti prihodkov, in sicer na domačem trgu, še bolj pa na tujih. Gospodarske družbe so čiste prihodke od prodaje v

Pričakujemo lahko večje pritiskne na zvišanje plač, poslabšanje poslovanja pri podjetjih iz sektorjev, ki so bolj občutljivi za fazo gospodarskega cikla, na primer v sektorju trajnih potrošnih dobrin, saj bodo potrošniki ob padcu razpoložljivega dohodka odložili nenujne nakupe, pravi Mojca Kunšek. FOTO JOŽE SUHADOLNIK

- Po rasti čistih prihodkov je v letu 2021 izstopala finančna in zavarovalniška dejavnost.
- Poslovanje v letu 2022 bo odvisno od gibanja cen na trgu energentov in surovin.
- Zaposlenost je visoka, prav tako raven prihrankov, ki se je v času pandemije povečala.

letu 2021 povečale kar za 23,8 odstotka. Kljub temu da so se stroški blaga, materiala in storitev relativno povečali po višji stopnji (za 26,6 odstotka) kot prihodki, se je dodana vrednost povečala za 16 odstotkov. Število zaposlenih se je povečalo za 3,7 odstotka, tako da se je povečala tudi dodana vrednost na zaposlenega.

Tudi letos je doslej gospodarska aktivnost rasla, Banka Slovenije je ravnokar napovedala gospodarske rasti za letos celo rahlo zvišala, na 5,8 odstotka. So razmere v našem

podjetniškem sektorju res tako dobre in trdne, da lahko računamo na nadaljevanje kar krepke rasti?

Gospodarski temelji so dobri, podjetja izkazujejo visoko raven naročil, so nizko zadolžena in dobro likvidna, pa tudi napovedi gospodarske rasti za leto 2022 so dobre. Razvoj dogodkov v letu

Realno je pričakovati, da bosta visoka inflacija in s tem povezana vsesplošna draginja znižali razpoložljivi dohodek in kupno moč prebivalstva.

2022 bo pomembno odvisen od gibanja cen na trgu energentov in na surovinskih trgih, ti pa bodo pod velikim vplivom vojne v Ukrajini. Banka Slovenije je v najnovejši napovedi omenila možnost recesije v letu 2023, če se bo kriza v Ukrajini dodatno zaostrila. Zaostrovanje

monetarne politike, ki je potrebno zaradi visoke inflacije, bo na drugi strani negativno vplivalo na gospodarsko aktivnost. Vsekakor pa lahko pričakujemo, ob nadaljevanju današnjih razmer, umirjanje gospodarske aktivnosti v letih 2023 in 2024.

Na drugi strani imamo inflacijo, ki pa bo rekordno visoka (devet odstotkov po sveži napovedi Banke Slovenije). Kako bo to vplivalo na poslovanje podjetij, kako se lahko zavarujemo pred škodljivimi vplivi inflacije?

Rast cen je bila izhodiščno pretežno posledica zastoja na strani ponudbe zaradi pandemije, dodatno pa se je okrepila zaradi visoke rasti cen energentov, ki so največ pripomogli k inflaciji. Glavni izziv za gospodarstvo predstavljajo višje cene energentov in posledično materiala in storitev, na primer transportnih. Ob visoki inflaciji lahko pričakujemo tudi pritiskne na rast plač. Stroški poslovanja podjetij se bodo povečali. Prav tako lahko zaradi inflacije pričakujemo znižanje kupne moči prebivalstva in s tem povpraševanja. Glede na navedeno lahko utemeljeno pričakujemo poslabšanje rezultatov poslovanja.

5,7

milijarde evrov dobička je ustvarilo 69.076 podjetij, kar je bilo kar 99 odstotkov več kot leta 2021

Podjetja se pred inflacijo običajno zavarujejo tako, da jo vkompnirajo v svoje poslovne odločitve in cene. S tem se sproži inflacijska spirala, ki prek inflacijskih pričakovanj še dodatno spodbuja inflacijo. Pričakovati je več zavarovanih poslov, večje likvidnostno planiranje, pa tudi več negotovinskega poravnavanja obveznosti, torej vključevanja v večstranski pobot.

Tradicionalno je generator gospodarske rasti izvozni sektor, ki pa se že od druge polovice lanskega leta spopada s težavami v dobavnih verigah. Kako gre izvoznikom letos?

Kljub težavam so izvozniki v predloženih računovodskih izkazih za leto 2021 izkazali porast skupnega

izvoza za 29 odstotkov. Na trge EU so izvozili za 27 odstotkov več kot leto prej, zunaj držav članic EU pa celo za 35 odstotkov več. V prvih štirih mesecih letos po podatkih statističnega urada ugodni trendi še ostajajo, vrednost izvoza je bila za 23,9 odstotka višja. Po drugi strani se težave v globalnih dobavnih verigah stopnjujejo in vplivajo na povečanje cen, kar se že odraža v padcu prodaje v določenih industrijah (na primer v avtomobilski). Težave bodo negativno vplivale na gospodarsko rast v letu 2022 in bi se lahko nadaljevale tudi v prihodnjem.

Domača poraba gospodinjstev se je v prvih mesecih letošnjega leta okrepila, kar spodbuja predvsem sektorje, ki ustvarjajo prihodek na domačem trgu. Do kakšne mere se lahko ta trend ohrani?

Zaposlenost je v Sloveniji visoka, prav tako raven prihrankov, ki se je med pandemijo še povečala. Oboje predstavlja dober temelj za osebno potrošnjo. Ob navedenem in nakazovanju motenih dobav določenih izdelkov osebne potrošnje lahko porast domače porabe gospodinjstev povežemo tudi že s špekulativnimi motivi oziroma z

ustvarjanjem zaloga za morebitno obdobje motenj na strani porabe v prihodnosti.

Na drugi strani pa je realno pričakovati, da bosta visoka inflacija in s tem povezana vsesplošna draginja znižali razpoložljivi dohodek in kupno moč prebivalstva. Delež stroškov osnovnih življenjskih potrebščin v dohodku je višji pri ljudeh z nižjimi dohodki, zato bodo ti ob visoki inflaciji bolj prizadeti. Pričakujemo lahko večje pritiskne na zvišanje plač, poslabšanje poslovanja pri podjetjih iz sektorjev, ki so bolj občutljivi za fazo gospodarskega cikla, na primer v sektorju trajnih potrošnih dobrin, saj bodo potrošniki ob padcu razpoložljivega dohodka odložili nenujne nakupe.

Število poslovnih subjektov se povečuje, pri tem pa nadproporcionalno raste število samostojnih podjetnikov, še posebno tistih, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi normiranih stroškov. Kako lahko razumemo, interpretiramo te podatke?

Poleg visoke gospodarske aktivnosti na rast števila normiranih samostojnih podjetnikov, poleg enostavne in brezplačne registracije ter možnosti samostojnega vodenja knjige prihodkov in odhodkov, zagotovo vpliva tudi zelo ugodna davčna obravnava. Glede na prihodke iz zaposlitve, ki so obdavčeni z dohodnino, je davčno breme pri normiranih samostojnih podjetnikih izrazito nižje.

Kakšen je potencial »normiranih« s. p.-jev, da prerastejo vlogo dejavnosti, ki preživlja (smo) njihovega nosilca, in bi se iz njih razvila večja podjetja, z bolj razvejanjo dejavnostjo in več zaposlenimi? Upoštevanje način priznavanja normiranih stroškov je oblika normiranega samostojnega podjetnika z davčnega vidika smiselna predvsem za podjetnike z nizkimi stroški oziroma z nižjim stroškovnim deležem v prihodkih in za tiste male »podjetnike«, ki s samostojno dejavnostjo brez zaposlenega ne presežejo praga 50.000 evrov letnega prometa. Verjetnost, da se iz normiranega podjetnika razvije večje podjetje, je iz tega razloga nekoliko manjša kot pri samostojnih podjetnikih, ki ugotavljajo davčno osnovo na osnovi dejanskih prihodkov in dejanskih odhodkov.

Veliki zaposlovalci ustvarijo veliko dobička, prav tako pa izgube

PODJETJA Z NAJVEČ ZAPOSLENIMI

podjetje	število zaposlenih
1. Mercator, Ljubljana	7.919
2. Krka, Novo mesto	5.971
3. Pošta Slovenije, Maribor	5.503
4. Lek Ljubljana	4.797
5. Gorenje, Velenje	3.512
6. Engrotruš, Celje	2.548
7. Revoz, Novo mesto	2.092
8. Telekom Slovenije, Ljubljana	2.076
9. Petrol Ljubljana, Ljubljana	1.974
10. SŽ - Infrastruktura, Ljubljana	1.917
11. Mahle Electric Drives, Šempeter pri Gorici	1.865
12. Perutnina Ptuj	1.813
13. SŽ - VIT, Ljubljana	1.777
14. Hella Saturnus Slovenija, Ljubljana	1.749
15. LTH Castings, Škofja Loka	1.741
16. Luka Koper	1.597
17. Unior, Zreče	1.592
18. Adecco H. R., Ljubljana	1.513
19. Hit, Nova Gorica	1.494
20. Akrapovič, Ivančna Gorica	1.440
21. BSH Hišni aparati, Nazarje	1.317
22. Adria Mobil, Novo mesto	1.274
23. Dars, Celje	1.253
24. Merkur trgovina, Naklo	1.228
25. Talum, Kidričevo	1.165

NAJVEČJI DOBIČKI

podjetje	čisti dobiček v evrih
1. Krka, Novo mesto	245.216.436
2. Lek, Ljubljana	147.009.693
3. Dars, Celje	112.703.369
4. Belektron, Ljubljana	77.781.147
5. Gen-I, Krško	73.508.964
6. Petrol, Ljubljana	66.482.943
7. DUTB, Ljubljana	57.201.529
8. Adria Mobil, Novo mesto	52.556.336
9. SDH, Ljubljana	45.121.809
10. Impol, Slovenska Bistrica	36.452.375
11. Telekom Slovenije, Ljubljana	34.370.989
12. Cinkarna Celje	33.227.123
13. Fotona, Ljubljana	30.838.610
14. Kapitalska družba, Ljubljana	30.367.975
15. Akrapovič skupina, Ivančna Gorica	29.951.428
16. Luka Koper	29.920.330
17. Bia Separations, Ajdovščina	29.011.571
18. OMV Slovenija, Koper	27.328.613
19. Gen, Krško	27.053.941
20. GIS Naložbe, Celje	26.473.798
21. Atlantic Droga Kolinska, Ljubljana	25.019.243
22. KD, Ljubljana	24.295.012
23. LTH Castings, Škofja Loka	21.341.474
24. KLS Strašek, Ljubno ob Savinji	20.109.217
25. Eles, Ljubljana	19.788.650

EBITDA

podjetje	v evrih
1. Dars, Celje	390.145.355
2. Krka, Novo mesto	380.554.142
3. Lek, Ljubljana	222.973.552
4. Teš, Šoštanj	219.266.206
5. Telekom Slovenije, Ljubljana	181.592.109
6. Petrol, Ljubljana	146.980.504
7. HSE, Ljubljana	96.195.221
8. Telemach, Ljubljana	92.043.980
9. Gen-I, Krško	91.161.482
10. Belektron, Ljubljana	88.137.972
11. Mercator, Ljubljana	84.328.506
12. Adria Mobil, Novo mesto	62.066.244
13. Luka Koper	61.921.307
14. AI Slovenija, Ljubljana	61.598.887
15. Revoz, Novo mesto	56.448.642
16. Eles, Ljubljana	54.672.605
17. Cinkarna Celje	51.808.881
18. OMV Slovenija, Koper	45.683.506
19. NEK, Krško	45.390.679
20. Elektro Ljubljana	43.865.451
21. LTH Castings, Škofja Loka	42.219.298
22. Gorenje, Velenje	40.644.778
23. Bia Separations, Ajdovščina	36.796.444
24. KLS Strašek, Ljubno ob Savinji	35.543.268
25. Pivovarna Laško Union, Ljubljana	34.782.162

NAJVEČJE IZGUBE

čista izguba v evrih	podjetje
1. -50.678.628	Mytilineos, podružnica Slo., Ljubljana
2. -36.254.068	Premogovnik Velenje
3. -21.514.654	Vipap Videm Krško
4. -21.197.543	Ansaldto Nucleare, podružnica Slo., Ljubljana
5. -17.411.213	Sportina Bled
6. -13.874.723	Cimos, Koper
7. -13.345.347	Villa 1, Maribor
8. -8.540.892	Hisense Europe Electronics, Velenje
9. -8.381.730	Litostroj Power, Ljubljana
10. -8.001.196	Anel Transport, Slovenska Bistrica
11. -7.240.633	KZPS, Brnik
12. -7.222.836	Javni holding Ljubljana
13. -6.838.557	Paloma, Sladki Vrh
14. -6.689.620	Hella Saturnus Slovenija, Ljubljana
15. -5.271.703	Mivka Resort, Murska Sobota
16. -5.027.042	AstraZeneca, podružnica Slo., Ljubljana
17. -4.142.864	Sava, Ljubljana
18. -3.946.200	Treves - v likvidaciji, Ljubljana
19. -3.756.616	Yapi Merkezi, podružnica Ljubljana
20. -3.691.880	HIT Nova Gorica
21. -3.689.038	Solida, Trzin
22. -3.295.657	FC Olimpija, Ljubljana
23. -3.101.369	Mercator, Ljubljana
24. -2.988.659	Kolektor OVE, Ljubljana
25. -2.946.908	Ikea Slovenija, Ljubljana